

Asia: VN/3050/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi maa-aseamista ja eräistä tutkista ja laiksi avaruustoiminnasta annetun lain (63/2018) muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriö on varannut mahdollisuuden lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi maa-aseamista ja eräistä tutkista sekä laiksi avaruustoiminnasta annetun lain (63/2018) muuttamisesta. Lausuntopyynnön perusteella laissa maa-aseamista ja eräistä tutkista on tarkoitus säännellä maa-aseaman tai tutkan perustamista sekä maa-aseama- ja tutkatoiminnan luvanvaraisuutta. Lisäksi on tarkoitus muuttaa avaruustoiminnasta annettua lakia (63/2018) lisäämällä lakiin säännökset, jotka koskevat satelliittikaukokartoituksen harjoittamista avaruustoiminnan osana tai erikseen. Myös satelliitti-kaukokartoituksen harjoittaminen olisi lähtökohtaisesti luvanvaraista.

Lausuntopyynnön perusteella sääntelyhankkeessa on pyritty ottamaan huomioon teknologian nopea kehitys ja liiketoiminnan edellytykset. Kaukokartoitus- ja maa-aseama- sekä tutkatoimintaan liittyy paljon uusia liiketoimintamahdollisuuksia, minkä takia on pyritty löytämään tasapaino kansallisen turvallisuuden ja liiketoiminnan edistämisen välillä. Lisäksi dataan perustuvan tutkimuksen edellytykset on tullut turvata. Tavoitteena on ollut ennustettavan ja oikeudellisesti selkeän toimintaympäristön luominen alan tehokkaan valvonnan sekä kilpailukyvyn ja kasvun edistämiseksi.

Maanmittauslaitos lausuu luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi maa-aseamista ja eräistä tutkista ja laiksi avaruustoiminnasta annetun lain muuttamisesta kunnioittavasti seuraavaa.

Luonnokseen sisältyvän maa-aseamista ja eräistä tutkista annettavan lain 1 §:ään sisältyvät lain soveltamisalaa koskevat säännökset. Näiden säännösehdotusten sisältö on seuraava:

1 § Soveltamisala

Lakia sovelletaan maa-aseman ja tutkan perustamiseen ja maa-asema- ja tutkatoimintaan Suomen valtion alueella tai Suomessa rekisteröidyssä ajoneuvossa tai aluksessa. Mitä tässä laissa säädetään maa-asematoiminnasta, koskee myös tutkatoimintaa.

Lakia ei sovelleta:

- 1) sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 136 §:n 2 momentissa tarkoitettuun yleisesti vastaanotettavaksi tarkoitetun radioviestinnän lähetykseen ja vastaanottoon;
- 2) lyhytaikaiseen satelliittiradioliikenteen ohjelmantuotantoyhteyteen tai koeluonteiseen käyttöön, joille on myönnetty radiolupa; eikä
- 3) sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 39 §:n 3 momentin nojalla luvasta vapaan päätelaitteen käyttöön sekä vastaavan päätelaitteen käyttöön kansainvälisessä liikenteessä olevissa aluksissa.

Edellä 2 momentissa säädetystä poiketen lakia sovelletaan kuitenkin muulla kuin tavanomaisella päätelaitteella tapahtuvaan radiopaikannussatelliittiviestinnän vastaanottoon, jonka pääasiallisena tarkoituksena on muu kuin viestintäverkkojen synkronointi, radionavigointi tai muu tavanomainen aika- tai paikkatiedon hyödyntäminen.

Uutta lakia sovellettaisiin 1 §:n 1 momentin perusteella maa-aseman ja tutkan perustamiseen ja maa-asema- ja tutkatoimintaan Suomen valtion alueella tai Suomessa rekisteröidyssä ajoneuvossa tai aluksessa. Lain muissa säännöksissä on viitattu johdonmukaisesti maa-asemaan ja tutkaan sekä maa-asematoimintaan ja tutkatoimintaan siltä osin kuin tämä on tarpeellista. Edellä olevan takia 1 momentissa oleva säännös, jonka nojalla, mitä laissa säädetään maa-asematoiminnasta, koskee myös tutkatoimintaa, lienee tarpeeton ja voitaneen poistaa säännösehdotuksesta. Edellä olevan johdosta Maanmittauslaitos ehdottaa, että tätä säännösehdotusta korjataan seuraavasti:

1 § Soveltamisala

Lakia sovelletaan maa-aseman ja tutkan perustamiseen ja maa-asema- ja tutkatoimintaan Suomen valtion alueella tai Suomessa rekisteröidyssä ajoneuvossa tai aluksessa. Mitä tässä laissa säädetään maa-asematoiminnasta, koskee myös tutkatoimintaa.

Lakia ei sovelleta:

- 1) sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 136 §:n 2 momentissa tarkoitettuun yleisesti vastaanotettavaksi tarkoitetun radioviestinnän lähetykseen ja vastaanottoon;
- 2) lyhytaikaiseen satelliittiradioliikenteen ohjelmantuotantoyhteyteen tai koeluonteiseen käyttöön, joille on myönnetty radiolupa; eikä

3) sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 39 §:n 3 momentin nojalla luvasta vapaan päätelaitteen käyttöön sekä vastaavan päätelaitteen käyttöön kansainvälisessä liikenteessä olevissa aluksissa.

Edellä 2 momentissa säädetystä poiketen lakia sovelletaan kuitenkin muulla kuin tavanomaisella päätelaitteella tapahtuvaan radiopaikannussatelliittiviestinnän vastaanottoon, jonka pääasiallisena tarkoituksena on muu kuin viestintä-verkkojen synkronointi, radionavigointi tai muu tavanomainen aika- tai paikkatiedon hyödyntäminen.

Luonnoksen säännöskohtaisissa perusteluissa on kuvattu tarkemmin ehdotukseen sisältyvän 1 §:n 3 momentin sisältöä. Säännöksen rationa näyttäisi olevan se, että muut kuin tavanomaiseen aika- tai paikkatiedon hyödyntämiseen tarkoitettut radiopaikannussatelliittiviestinnän vastaanottimet kuuluisivat lain soveltamisalaan. Sanotun 3 momentin säännöskohtaisiin perusteluihin näyttäisi sisältyvän 1 §:n 2 momenttiin liittyviä perusteluja (ks. s. 27, kaksi viimeistä kappaletta), jotka esityksen luettavuuden ja ymmärrettävyyden parantamiseksi saattaisi olla syytä siirtää sanotun 2 momentin perustelujen yhteyteen.

Sanotun 3 momentin sisältöä koskevissa säännöskohtaisissa perusteluissa on tuotu esille, että radionavigointisatelliittien vastaanoton osalta lain soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät massasovellukset tai tavanomaiset vastaanottimet, jotka tarjoavat signaalien aika- tai paikkatietoon pohjaavia palveluita, kuten viestintäverkkojen synkronointi, esimerkiksi matkaviestinverkoissa tai televisioverkoissa, tai erilaiset paikkatietosovellukset. Tällaisia sovelluksia ovat esimerkiksi älylaitteiden paikkatietoa hyödyntävät sovellukset tai erilaiset navigaattorit, maanmittauksessa käytettävät tarkkuuspaikannussovellukset tai massapätelaitteissa, kuten älypuhelimissa tarjolla olevat satelliittisignaalien seurantasovellukset. Lain soveltamisalaan kuuluisivat kuitenkin radionavigointisignaalien ammattimaisemmat ja tarkemmat vastaanottojärjestelmät, jotka tähtäävät muuhun kuin aika- ja paikkatiedon hyödyntämiseen, kuten radionavigointisignaalien laadun, tarkkuuden tai häiriötilanteiden monitorointiin tai esimerkiksi korjaussignaalien muodostamiseen (ks. s. 28).

Maanmittauslaitos pitää edellä selostettua lain soveltamisalan rajausta perusteltuna. Maanmittauslaitos korostaa, että tulevan lupaviranomaisen ohjeissa olisi tuotava riittävän tarkasti esille, mitkä massasovellukset tai tavanomaiset vastaanottimet ovat toiminnoiltaan sellaiset, että ne eivät lupaviranomaisen harkinnan tuloksena kuulu lain soveltamisalaan, ja mitkä ammattimaisemmat ja tarkemmat vastaanottojärjestelmät ovat toiminnoiltaan puolestaan sellaiset, että ne kuuluvat lain soveltamisalaan. Lisäksi on tärkeää, että sanottuja ohjeita kyetään päivittämään riittävän nopeasti tekniikan kehittyessä.

Edellä olevan lisäksi luonnokseen sisältyvässä 3 §:ssä on tarkoitus säännellä viranomaisen maa-asema- ja tutkatoimintaa. Säännösehdotuksen sisältö on seuraava:

3 § Viranomaisen maa-asema- ja tutkatoiminta

Lain 4, 7–9, 11 ja 15–20 §:ää ei sovelleta suomalaisen viranomaisen harjoittamaan maa-asema- tai tutkatoimintaan, lukuun ottamatta viranomaisen harjoittamaa kaupallista maa-asema- tai tutkatoimintaa.

Maa-asema- tai tutkatoimintaa harjoittavan viranomaisen tulee ilmoittaa Liikenne- ja viestintävirastolle harjoittamastaan maa-asema- tai tutkatoiminnasta sekä mahdollisista muutoksista toiminnassa. Maa-asema- tai tutkatoimintaa harjoittavan viranomaisen tulee myös ilmoittaa Liikenne- ja viestintävirastolle, jos toiminta siirretään toiselle viranomaiselle.

Tarkempia säännöksiä 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen toimittamisesta ja ilmoituksessa annettavista tiedoista ja asiakirjoista voidaan antaa Liikenne- ja viestintäviraston määräyksellä.

Luonnokseen sisältyvässä 5 §:ssä on tarkoitus säännellä maa-asema- ja tutkatoiminnan toiminnanharjoittajan luotettavuutta. Säännösehdotuksessa säännellään, että toiminnanharjoittajan on oltava luotettava. Jos toiminnan-harjoittaja on oikeushenkilö, vaatimus luotettavuudesta koskisi toimitusjohtajaa ja hänen sijaistaan, hallituksen jäsentä ja varajäsentä, hallintoneuvoston ja siihen rinnastettavan toimitusjohtajan jäsentä ja varajäsentä, vastuunalaista yhtiömiestä sekä muuta ylimpään johtoon kuuluvaa. Säännösehdotuksessa luetellaan eräitä muun muassa tuomittuihin rangaistuksiin, määrättyihin liiketoimintakieltoihin, asetettuun konkurssiin ja ulosmittaukseen liittyviä tilanteita, joissa katsottaisiin, että henkilö ei ole säännöksessä tarkoitetulla tavalla luotettava.

Säännösehdotuksessa lähdetään siitä, että edellä selostettua toiminnanharjoittajan luotettavuutta koskevaa edellytystä sovellettaisiin myös 3 §:ssä tarkoitettuihin viranomaisiin. Maanmittauslaitos katsoo, että sanottua edellytystä ei ole tarpeen soveltaa viranomaisiin, jotka voitaneen jo asemansa ja lakisää-teisten tehtäviensä sekä niiden palveluksessa olevien henkilöiden virkavastuun perusteella katsoa säännöksessä tarkoitetulla tavalla luotettaviksi. Maanmittauslaitos ehdottaa, että säännösehdotusta tarkennetaan edellä selostetuilta osin seuraavasti:

3 § Viranomaisen maa-asema- ja tutkatoiminta

Lain 4, 5, 7–9, 11 ja 15–20 §:ää ei sovelleta suomalaisen viranomaisen harjoittamaan maa-asema- tai tutkatoimintaan, lukuun ottamatta viranomaisen harjoittamaa kaupallista maa-asema- tai tutkatoimintaa.

Maa-asema- tai tutkatoimintaa harjoittavan viranomaisen tulee ilmoittaa Liikenne- ja viestintävirastolle harjoittamastaan maa-asema- tai tutkatoiminnasta sekä mahdollisista muutoksista toiminnassa. Maa-asema- tai tutkatoimintaa harjoittavan viranomaisen tulee myös ilmoittaa Liikenne- ja viestintävirastolle, jos toiminta siirretään toiselle viranomaiselle.

Tarkempia säännöksiä 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen toimittamisesta ja ilmoituksessa annettavista tiedoista ja asiakirjoista voidaan antaa Liikenne- ja viestintäviraston määräyksellä.

Muilta osin Maanmittauslaitos katsoo, että luonnos hallituksen esitykseksi on hyvin laadittu ja täyttää edellä selostetut sääntelyhankkeelle asetetut tavoitteet. Maanmittauslaitos kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi maa-aseamista ja eräistä tutkista ja laiksi avaruustoiminnasta annetun lain muuttamisesta.

Tämä lausunto toimitetaan lausuntopyynnössä olevien ohjeiden mukaisesti jatkovalmistelun edesauttamiseksi myös Word-tiedostona erityisasiantuntija Heidi Pennaselle (etunimi.sukunimi@gov.fi).

Takaneva Sini
Maanmittauslaitos - Ylijohtaja Petri Korpinen ja maanmittausneuvos
Markku Markkula